

SOKOLSKI GLASNIK

1926.

U Ljubljani, 15. novembra 1926.

21.-22.

Za neoslobođenu braću!

Svoj braći i sestrama!

U sunčanoj Gorici, koju danas zastiru crni barjaci bespravnosti i zatiranja naših rodaka, našoj nacionalnoj kulturi neprijateljsko nasilje porušilo je svete oltare naše materinske reči i brutalnom silom, nevrednom svakog kulturnog naroda, oskvrnulo poslednja ognjišta prosvetnog rada nesretne naše raje! Time su naša braća i naše sestre lišeni najprimitivnijih prava, koje im daje uzvišeno dostojanstvo čoveka do slobodnog uživanja plodova vlastite dužvnosti i svojeg poštenog rada!

Zasužnjena naša braća i sestre moraju bez svake oblasne zaštite i bez prava do prosvedovanja mirno gledati, kako oganj i pustošenje uništavaju tečevine naših prosvetitelja, kulturnih i nacionalnih radenika, nada sve ne-sebičnih muževa. Svi ti mogu dobiti u tim teškim danima moralnih i fizičkih muka, potporu i utehu jedino u našim najiskrenijim simpatijama i u našem celom kulturnom svetu proglašenom uverenju, da će biti u podvostručenoj meri sa razljućenom snagom svete Pravice osvećeno celo krivo i ogromno zlo, koje se tolikom besnošću razleva na duševnu i materijalnu svojinu tog dela našega naroda!

Svu braću i sestre u slobodi, gde vijore ponosne naše sokolske zastave, prožiže duh osvetne volje, koja se neka danas izražava u strogom i neprekidnom izvršavanju sokolskih dužnosti, a koja neka pripravlja i sprema sve naše hiljade za delo oslobođenja! Sve naše jedinice neka budu posvećene radionice, u kojima se kuju i oštre mačevi, čijom oštricom će biti naplaćeno strahovito nasilje i podlo izdajstvo, a koje će konačno pobedonosno plesti lovor narodnog ponosa i mučeničke slave. Zdravo!

U Ljubljani, 12. novembra 1926.

Starešinstvo Jugoslovenskog sokolskog saveza.

E. Gangl, starosta.

Dr. Riko Fux, tajnik.

Dokazi kulture

Savez Kulturnih društava u Gorici posle fašističkog poseta

Narodni dom u Trstu posle požara

Bratska društva!

Savezno sa našim pozivom u br. 20. „Sokolskog Glasnika“ ponovno Vas pozivljemo da bezuvetno i što svečanije proslavite Savezni dan na 1. decembra 1926. Starešinstvo JSS.

Stane Vidmar:

II. prednjački tečaj JSS. od 15. septembra do 15. oktobra 1926.

Još uvek su mi žive slike oduševljenja i radosti, koje sam posmatrao na akademiji naših kurzista. Još se nismo smirili, a proteklo je već toliko dana od ovog nastupa. Teško mi je, teško kao i svima ostalim predavačima, da su otišli. Da, otišli su naši dragi kurzisti. Tako smo se priučili jedni na druge, tako su nam prirasli sreću, da nam je danas teško, kada ih više nije među nama. Ne samo predavači, već celokupno članstvo, koje ih posmatralo kod njihova rada, celokupno naše općinstvo, koje je pratilo njihov napredak i uspehe, svi smo ih zavolili. Divili smo se njihovom čistom sokolskom oduševljenju, njihovoj ustrajnosti i svesti. Kao traka žarkog sunca u sumornu prirodu, pričinja mi se ovaj tečaj. Gde su danas pokopane sumnje i bojazni o mogućnosti tečaja. Najlepša zadovoljština za naš optimizam jest sam uspeh tečaja. Kada je TO raspravljao o potrebi tečaja, sa sviju strana rodile su se sumnje i bojazni o mogućnosti provedbe tečaja. Kako je to bilo već kroz nekoliko godina unatrag, da će biti i sada. Premali interes, nedostatan broj prijava. Za eventualni malen broj polaznika da se ne isplaćuje toliko napora i brige. I sam tečaj bio bi opet zapečaćen, da se TO postavio na uskogrudno i nevidavno stanovište, naime da se tečaj isplaćuje samo kod stanovitog broja polaznika, a ovi da imaju biti ovako i onako usposobljeni. Svestan

sam si bio unapred, da će tečaj uspeti i da mora uspeti, a to tim više, jer je TO doneo zaključak: «da se tečaj imade obdržavati bez obzira na broj polaznika, a za sam polazak da se ne traži nikakvih posebnih uveta glede prednaobrazbe i. t. d.». TO je naime bio naziranje, da se isplaćuje najveći napor, ako našem Sokolstvu uzgojima barem nekolicinu, makar i samo jednog novog prednjaka. Svesni smo bili toga, da će ovaj tečaj, koji je iza šest godina opet prvi, naići na poteškoće. Svesni smo bili, da će nakon iskustva poslednjih godina u našim društvima slabo se priklanjati vere u ozbiljnost nakane. No svaki je početak težak, a jedanput se moralo početi.

U smislu zaključka TO objavio se u «Glasniku» poziv za sam tečaj. Na gotovo posvema negativan uspeh, odlučilo se posebno upozoriti sva društva sa posebnom objavom. No uspeh prijava bio je i sada minimalan. Javilo se 9 polaznika. I taj slabi odziv imao je više ili manje upliva na celu organizaciju tečaja. Faktično nismo znali ni u poslednji tren za koliko polaznika imademo sve nužno spremiiti. U potpunosti neizvesnosti morali smo čekati početak, naime dan 15. septembra. Ta bili smo uvereni, da će doći nekolicina neprijavljenih, ali sa tim kao činjenicom, nismo mogli računati. Iz porasta polaznika u samom tečaju vidimo, da se u našim društvima objava tečaja nije shvatila ozbiljno, kako bi to moralo biti. Po mome mnenju uzrokom su tome otkazivanja tečaja prošlih godina.

Kad smo se 15. septembra do podne sabrali u predavaonici ljubljanskog Sokola k otvorenju tečaja, nabrojili smo 19 braće, trojica su stigli sledećeg dana, a šestorica doznije, dok si jedan putem u Ljubljanu ozledio nogu, pa je po lekarskoj odredbi morao odmah u postelju.

K otvorenju tečaja osim kurzista došao je i veći broj predavača sa bratom načelnikom i bratom starešinom. Nakon upisa i uređenja nekih formalnosti otvorio je tečaj načelnik brat dr. Murnik sa sledećim govorom:

«Primate, braćo, naš najiskreniji pozdrav. Došli ste k nama, da se ovde — koliko je to moguće u kratko vreme od mesec dana — usavršite za delo, koje je među svima radovima, kojih se Soko može prihvatiti, najlepše, najnesebičnije, ali i najteže: za delo prednjaka onima, koji su se drage volje zaputili na put, koji vodi što većem telesnom, moralnom i duševnom savršenstvu čoveka u korist njegovu, a po tome, jer se narod sastoji od pojedinaca, u korist i procvat naroda, a s ovim kao delom čovečanstva u korist i napredak istoga. Na usavršavanje sebe samog — većom ili manjom snagom sili čoveka plemeniti nagon. No čovek nema samo plemenitih nagona. U njemu imade dosta zlih, a u nekom često puta zli prevladavaju dobre. Zadaća je zato, kojoj ste se posvetili, silno teška. Na putu usavršavanja treba krepiti dobre nagone, da poprime snažnu premoć nad slabima, ako ih već ne mogu posvema uništiti. Vi morate najvećom voljom ponajprije odgovajati sami sebe, da postanete uzorom drugima, da će vas slediti, da ih povučete za sobom. Ta uzori privlače, dobri uzori baš tako, kao slabi. Kakovima ćete biti Vi, takovima će biti Vaši vežbači. Doista na prednjacima počiva sav uspeh ili neuspeh Sokolstva!

Kako se to sve imade shvatiti, šta se uopšte imade razumovati pod telesnim, moralnim i duševnim usavršavanjem čoveka, kako i kojim sredstvima postizava se prednjaštvo, to ćemo Vam obrazložiti u tom tečaju, pa Vas, koliko je to moguće u ovo kratko vreme, opskrbiti onim znanjem i spremom, koja je nužna za obavljanje prednjačkog rada, naime za što većim usavršavanjem članstva, koje će Vam biti povereno u Vašim društvima.

Držim, da ste došli k nama najboljom voljom, a i mi imademo najbolju volju. Neka nas naša uzajamna snažna volja dovede do najlepšeg uspeha! U tom smislu neka Vam bude moj srdačan pozdrav: Zdravo!»

Pregled polaznika prednjačkog tečaja.

Broj	Ime i prezime	Župa	Ukupno	Zanimanje	Rođen	Mesto		Prednobrazba	Član Sokolskog društva	
						rođenja	boravka			
1	Stepanov Gjorgje	Svetozara Miletića Novi Sad	4	učitelj	16. XI. 1903	Stribica	Subotica	4 realke trg. škola 4 gimnazije osnovna škola	Član Sokolskog društva	
2	Stojić Petar			trgovac	10. III. 1903					Stribica
3	Ilić Gjorgje			učitelj	17. III. 1901					Sv. Andrija
4	Rušćak Veselin			trgovac	13. XII. 1900					Petrez Novi Sad
5	Pušnik Ćiril	Celle	4	putnik trg.	3. VII. 1903	Gabrje	Celle	5 razr. osnov. škole 5 razr. osnov. škole preparandija 8 razreda trg. obrt. škole	Celle	
6	Kastelic Rudolf			posjednik	4. IV. 1899					Lokrovec
7	Poljsak Slavko			učitelj	2. III. 1904					Zagorje
8	Volk Miloš			krojač	29. IX. 1902					Šoštanj
9	Janković Branko	Petra Svačića Zagreb	3	učitelj	26. II. 1895	Pakrac	Pakrac	preparandija stud. filozofije	Pakrac	
10	Vukotić Emil			trgovac	1. XII. 1905					Stivica
11	Jovanović Branko			trgovac	28. VII. 1901					Vranja
12	Bošnjaković Stevan			trg. pomoćnik	22. II. 1910					Ruma
13	Pavlović Petar	Strossmayera Osijek	3	kočkar	5. IV. 1908	Sl. Požege Lačarak	Vukovar	2. razr. gimnazije 2. razr. gimnazije osnovna škola	Vukovar	
14	Gruijić Tomo			krojač	14. IX. 1907					Sl. Požege
15	Arltonović Vladislav			trgovac	7. X. 1901					Kraljevo
16	Kanukov Georgije			učitelj	18. IX. 1898					Vladikavkaz
17	Vukomanović Ljubiša	Šumadijska Kraljevo	3	strojar	29. I. 1906	Gruza	Kraljevo	7. razr. gimnazije vojna akademija zanatlijska škola	Kraljevo	
18	Arnautović Džemo			činnovnik	24. IX. 1900					Tuzla
19	Alajbegović Hamdo			stolar	16. IV. 1900					Tuzla
20	Radejkić Drago			činnovnik	7. VIII. 1899					Travnik
21	Stojković Branko	Dušan Slini Beograd	2	činnovnik	19. III. 1908	Mitrovica	Mitrovica	4 razr. gimnazije stud. filozofije	Mitrovica	
22	Ladenhauser Viktor			učitelj	23. IX. 1903					Županja
23	Tosić Dragutin			činnovnik	24. II. 1908					Zenica
24	Mate Rebac			činnovnik	12. IX. 1908					Metković
25	Masal Vladimir	Sarajevska Kraljevića Marka Skopije	1	trg. pomoćnik	22. IV. 1898	Vardište	Sjetlina	4. razr. osnov. škole	Sjetlina	
26	Radovinović Dušan			učitelj	8 VI 1898					Imotski
27	Zaietel Valentin			bravar	10. II. 1909					Škofja Loka
28	Nepokupnjaj Boris			učitelj	20. I. 1887					Kavkaz
29	Godlar Andrej	Ljubijana	1	absolv. tehničke	27. I. 1906	Ljubljana	Ljubljana	tehnika	Ljubljana	

Nakon pozdravnog govora brata načelnika pozdravio je kurziste u ime saveznog starešinstva brat starešina Gangl, pozivajući ih na neumoran i istrajan rad.

Ovim pozdravnim govorima bila je čitava svečanost otvorenja dovršena. I pravo je tako. U našem radu nema vremena za svečane ceremonije. Rad nas zove, pa nam zato i svaka minuta dragoceno vreme.

I prvi časovi kurza bili su odmah posvećeni lekarskom pregledu, koga su obavila poznatom savesnošću i tačnošću braća saveznog lekarskog odeljenja.

Nastambu i prehranu kurzista zbrinuo je gospodarski osek saveza ugodno i jeftino. Za nastambu kurzista ustupila nam komanda dravske divizijske oblasti veliku sobu u vojarni Vojvode Mišića. Prehranu je pako dao uz umerenu cenu, dobru i ukusnu br. Mrak. Nadzor nad jednim i drugim vodio je br. Vrhovec, koji je administrativno upravljao tečajem i to sa njemu prirođenom marljivošću, tačnošću i strogoćom. Savez je kraj svojih prilika pokušao da prehranu povisi, jer smo dobro znali, da su kod takovog posla i kod mladih ljudi, želuci većito prazni i da takovi rado izazivlju neraspoloženje. Ali i to je kod mnogog bilo od slabe koristi, jer se salo stalo gubiti, pa je vaga doskora pokazivala, da su neki omršavili.

Kako smo uvodno spomenuli, broj polaznika je porasao i već koncem meseca bili su svi kurzisti na okupu i kao takovi ostali su do konca tečaja.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

Odborska sednica JSS

obdržavat će se u nedjelju 12. decembra 1926. u prostorijama Sokolskog društva Ljubljana-matica, Narodni dom, prizemlje, levo.

Početak u 8:30 časova.

Dnevni red:

- 1.) Izveštaj starešinstva JSS.
- 2.) Izveštaj saveznog TO (priredbe u godini 1927).
- 3.) Izveštaj gospodarskog oseka o finacijalnom stanju JSS.
- 4.) Izveštaj gospodarskog oseka o proračunu JSS za god. 1927.
- 5.) Izveštaj oseka, i to: 1. statističkoga, 2. organizacionoga, 3. zdravstvenoga, 4. manjinskoga, 5. novinarskoga, 6. fonda za nezgode, 7. prosvetnoga.
- 6.) Zaključak o mestu i danu obdržavanja glavne skupštine JSS za godinu 1927.
- 7.) Socijalna pitanja u Sokolstvu.
- 8.) II. jugoslovenski svesokolski slet.
- 9.) Predlozi župa.
- 10.) Eventualia.

Na odborsku sednicu mora poslati svaka župa barem jednog zastupnika. Punomoćja ne vrede. Kako su na dnevnom redu vrlo važna pitanja, očekujemo da će sudelovanje biti u potpunom broju. Delegates imadu župe najaviti starešinstvu JSS svakako osam dana pre sednice. Svaka župa mora poslati svoje predloge svakako osam dana pre odborske sednice starešinstvu JSS. Delegati, koji žele da im pripravimo stan, imadu to s prijavom izričito naznačiti. Braća delegati neka donesu sa sobom bilancu JSS od 1. decembra 1925. god.

Zdravo!

U Ljubljani, 15. novembra 1927.

Starešinstvo Jugoslovenskog Sokolskog Saveza:

E. Gangl, starešina.

Dr. Riko Fux, tajnik.

XXIX. sednica starešinstva JSS 12. oktobra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Franke, Fux, Kajzelj, Kandare, Košir, Marolt i Račić. — Ispričani: Jamar, Murnik, Smertnik, Švajgar. — Brat starešina izveštava da je primio od br. Misa pismo iz Pariza u kojem se oprašta od braće u starešinstvu saveza. — Dalje izveštava, da je starešina kragujevačke župe br. Miloje Pavlović upitao se, da li će se naredna skupština saveza obdržavati u Kragujevcu. Dopis će se predložiti odborskoj sednici. — Povodom svršetka II. saveznog prednjačkog tečaja 15. o. m. obdržavat će se javni nastup polaznika tečaja. Na vežbu pozvat će se sva napredna društva i korporacije te civilne i vojne oblasti. — Svaki polaznik tečaja primiti će potvrdu o polasku ovog tečaja. — Predlog brata dr. Fuxa, da se tečaj potanko opiše u «Glasniku» prima se jednoglasno. — Tajnik br. dr. Fux izveštava, da je ČOS javila, da se na nju obratio br. Tomaseo iz Splita radi dozvole predavanja jedne česke sokolsko-literarne knjige. Odluku o tome ČOS prepušta JSS, kako je uopće svojedobno prepustila izdavanje ovakovih privola. Zaključak: Nakon informacija zatraženih od župe Split, starešinstvo će izdati ovu dozvolu. — Oblasni odbor Crvenog Krsta zahvaljuje se na proglasu sokolskim društvima u svrhu sabiranja doprinosa za poplavljenе. — Gledom na dopis društva u Vel. Kikindi, kojim javlja, da mu je ministarstvo odbilo molbu za polovičnu vožnju, a jer to nije jedini slučaj, zamolit će se br. dr. Pivka, da u toj stvari lično intervenira u Beogradu. — Društvo u Belincima moli, da ga se kao manjinski odsek dodeli kojem društvu. — Prihvaća se predlog br. Kajzelja, da se zamoli br. Smertnika da preuzme organizaciju tih odseka. — Br. Kajzelj čita dopis u «Jutru» kojim neko sokolsko društvo u zvučnom proglasu pozivlje na vinsku berbu. Mariborskoj župi, kojoj pripada ovo društvo, naređuje se, da se ova priredba imade zabraniti. — Brat starešina izveštava o dočeku českoslovačkih parlamentaraca. Prima se na znanje. Prihvaća se predlog da se izreče hvala glazbi ljubljanskog Sokola I. — Br. Kandare izveštava, da je zemljište bivšeg sokolskog društva u Brezovici gruntovno unešeno na ime društva, dakle ne može biti vlasnikom Društvo za gradnju sokolskih domova. Da se uzmogne obaviti prenos tog zemljišta na savez, zamolit će se župu, da se prestanak sokolskog društva u Brezovici javi nadležnim vlastima. — Sokolsko društvo u Pakracu javlja isključenje Ernesta Mautnera, koji je preuzeo vodstvo konjaničkog odjela hrvatskog sokola. Isključenje potvrdila je župa Zagreb i moli savez da ga odobri. Ustupa se pravnom odseku. U stvari društva Trbovlje (Baumgartner) raspravljat će se, kada će spis biti nadopunjen. — Interno.

XXX. sednica starešinstva JSS 18. oktobra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Kajzelj, Kandare, Košir, Ludvik, Marolt, Poženel, Turk i Zelenko. — Ispričani: Račić i Švajgar. — Brat starešina izveštava da će sastanku statističara i prosvetitelja u Beogradu prisustvovati braća Švajgar i Jeras. — Dalje izveštava brat starešina da se II. savezni prednjački tečaj završio i da je u moralnom pogledu vrlo dobro uspio. Svoj braći, koja su svojim radom pripomogla uspehu tečaja, najtoplije se zahvaljuje na njihovom nesebičnom trudu. — Gospodar br. Čobal izveštava da je gospodarski odsek odlučio, da se štampa sokolskog koledara u 5000 primeraka poveri na izradbu najjeftinijem nudiocu: tiskari «Sava» u Kranju. Odobrava se. — Dalje izveštava br. Čobal da je pisarna JSS započela svom energijom uteravanje savezne dugovine. Prima se na znanje. — Brat Turk traži najodlučniji postupak protiv društava, koja se neće odazvati pozivu za priredbu Saveznog dana. — Brat Jeras izveštava o odlukama prosvetnog odseka u stvari saveznog dana. Odobrava se. — Tajnik br. Fux čita dopis ČOS u kojem se izveštava, da je br. Tadić iz Vršca u ime ferijalnog saveza održao predavanje o Sokolstvu u Moravskoj Ostravi. Ovo predavanje

nije bilo najavljeno tamošnjem sokolskom društvu. Zaključak: Župa u Velikom Bečkereku imade se izjasniti kojim pristankom ili odobrenjem predaje br. Tadić o Sokolstvu po Českoslovačkoj. Ferijalnom savezu i župi upravit će se dopis, da nitko kao privatnik nema prava da traži bilo kakovih pogodnosti od sokolskih društava. — Br. Jeras podnosi predlog, da se naredi društvima, da svi novinari, koji se kao takovi legitimiraju, imadu slobodan ulaz na sve sokolske priredbe. Predlog će se podneti narednoj odborskoj sednici. — Konačno moli br. Čobal sve predsednike saveznih odseka, da sačine proračun za godinu 1927. do 20. novembra o. g. — Interno.

XXXI. sednica starešinstva JSS 25. oktobra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Franke, Gregorin, Fux, Kajzelj, Kandare, Ludvik, Marolt, Murnik, Poženel, Brozović i kao gost Palčić. — Ispričani: Jeras, Račić i Švajgar. — Brat starešina u ime starešinstva saveza zahvaljuje se ljubljanskom Sokolu na odstupu sokolane i odborske sobe za II. savezni prednjački tečaj. Moli br. Kajzelja da bude tumačem hvale u društvu. — Dalje izveštava da je ministarstvo prosvete izdalo novu naukovnu osnovu za građanske i učiteljske škole. U toj osnovi sniženi su časovi za gimnastiku. U toj stvari odaslao je memorandum ministru prosvete, pa moli za naknadno odobrenje. Prima se. — U potpunoj protivštini sa ovom osnovom primile su škole poslednjih dana okružnice istog ministarstva, gde se upozorava na potrebu telovežbe. Zaključak: Ustupa se bratu redaktoru da izradi za «Glasnik», a memorandum saveza u prepisu dostaviće se sa popratnim pismom i ministru vojnom. — Brat starešina pozdravlja br. Palčića iz Zagreba i moli ga da iznese svoje želje. — Brat Palčić upozorava na govorkanja da će se promeniti svečane odore kako članstva, tako i članica. — Brat starešina objašnjava da nema ni govora da bi se jedna ili druga svečana odora u dogledno vreme menjala. Pokazalo se, da je svečana odora naraštaja nepraktična i preskupa. Ova će se promeniti. Zaključak: U «Glasniku» izdat će se objava da se odore ne menjaju. — Brat Čobal predlaže, da se u stvarima kako je to bila zadnja izmena odora ženskog naraštaja, uvek ide redovitim putem. Starešinstvo u takovim stvarima imade biti upućeno, jer ono imade i obaveza spram br. Palčića kao saveznog dobavljača. — Tajnik br. dr. Fux čita dopis zagrebačke župe u stvari otkrića spomenika Josipa Jurja Strossmayera u Zagrebu. U vezi s time čita se brzojavka i dopis župe Split. Nakon debate u kojoj učestvuju braća: dr. Fux, Brozović, starešina i dr. Murnik zaključuje se: Starešinstvo će odmah razaslati svima društvima poziv, da budu spremna za polazak na otkriće u Zagreb. U pozivu biti će sve detaljne upute. Društva imadu sprovesti takovu organizaciju, da sudelovanje s naše strane bude što veličanstvenije. Sve prijave imadu se šiljat direktno zagrebačkoj župi, a savezu izveštaji o broju sudelujućih. — Tajnik dr. Fux izveštava da društvo u Železnikih imade 7. novembra izvanrednu skupštinu i moli starešinstvo da pošalje svoga delegata. Kao savezni delegat sudelovat će skupštini br. Fux. — Brat starešina izveštava da je br. Grasselli poklonio savezu 100 Din. Starešina mu se na ovoj pažnji pismeno zahvalio. — Sokolsko društvo u Jesenicama dostavilo je savezu svoj «radni program». Za uzor ostalim društvima, objavit će se u «Glasniku». — Brat Marolt izveštava o dopisu društva u Borovnici glede fonda za nezgode. Društvu će se dolično odgovoriti. — Interno.

*

Post festum!

Jugoslovenskom Sokolstvu poznate su prilike, koje su dovele do toga, da nismo sudelovali otkriću spomenika Josipa Juraja Strossmayera u Zagrebu. Razloge za naše nesudelovanje izneli smo u manifestu «Narodu i Sokolstvu!»

I unatoč tog našeg manifesta priredivački odbor u Zagrebu priposlao nam poziv za sudelovanje i to dopustiv da tek sudeluje delegacija od pet lica. Kako je starešinstvo JSS u ovakovom pozivu nazrevalo poniženje čitavog našeg Sokolstva, to je ono na pismeni poziv odgovorilo pismom, upravljanim na ruke g. dra. Gavre Manojlovića, predsednika Jugoslovenske akademije u Zagrebu:

«Vaše blagorođe!

Potvrđujemo primitak Vašeg poziva na otkriće spomenika Josipu Jurju Strossmayeru, koje će se obaviti dana 7. o. mj. u Zagrebu.

Ovome pozivu ne možemo se odazvati, jer određuje, da naša organizacija, koja obasiže čitavu državu i čitav naš narod, može toj svečanosti sudelovati samo po delegaciji. Osim toga nismo primili nikakvih poziva na nijednu drugu priredbu, koja je spojena s otkrićem spomenika. Iz ovoga je jasno, da nas smatrate nejednakim gostima podređene vrste.

Ovakav postupak, za koji nose odgovornost priredivači, tumači Jugoslovenski Sokolski Savez — služeć svima svojim moralnim i materijalnim silama besmrtnim idejama velikog Hrvata, Jugoslovena i Slavena Strossmayera — kao namjerno omalovažavanje svoje časti i svoga ugleda, zato izvolite naš otkaz smatrati temeljitim i opravdanim.

U prisuću veličine dela, imena i spomena slavnoga vladike, koji je znao pravilno shvatati opću narodnu zadaću Sokolstva, ne možemo i ne smijemo pružiti nikome i najmanjeg povoda za eventualne događaje, koji bi — izvirući iz zaslepljenosti plemenske mržnje i nebratskog fanatizma — bili kadri da zasene slavu jednoga i jedinoga Strossmayera.

Mi smo kadri da mobilizemo sve svoje sile, kako bi se i naše duše tom zgodom poklonile vladici Strossmayeru, ali jasno shvaćanje plemenite zadaće i visoko idealni ciljevi sokolske ideje odvrćaju nas od svakog namitanja, od svake mogućnosti nasilja, a još više od svake molbe bilo za kakovu milost. Velikom duhu blagopokojnog Strossmayera lani na svojoj glavnoj skupštini u Đakovu kliknuli smo gromovitu slavu, a njegovu ideju bratstva, ljubavi i narodnog jedinstva pronášamo svojim radom i svojim životom iz roda u rod. Kada će u čitavoj našoj državi zavladati novo pokolenje, zadajeno jugoslovenskom mišlju i bratskom jednomislenošću, tada će spomenik našeg uzora i duševnog velikana Strossmayera u pravoj spoznaji njegovih dela i u istinitom poštovanju njegove duševnosti biti dignut u sjaj neumrle slave i historijske istine!

Tako slavi Jugoslovensko Sokolstvo Strossmayera: radom ga slavi i radom ga uzvisuje!

Engelbert Gangl, starešina.

Dr. Riko Fux, tajnik.»

*

Jugoslovensko Sokolstvo narodnim velikanima.

4. novembra o. g. na putu za Beograd, provezene su kroz Ljubljanu kosti naših narodnih velikana vojvode Putnika, Andre Nikolića, Dušana Protića, Čede Uroševića, Milana Mihajlovića, Milana Mostića i Miloša Kurtovića. Starešinstvo JSS po svom starešini bratu Ganglu položilo je tom zgodom venac na zemne ostanke naših zaslužnih sinova uz popratni govor, dok je beogradsko Sokolstvo sudelovalo svečanog sahrani i uz posmrtna kola držalo počasnu stražu.

Savezni dan. X. izkaz: Hrastnik 147 Din; Slovenjgradec 339 Din; Sevnica 194 Din; Petrovaradin 25 Din; Glina 50 Din; Gornji grad 151 Din 60 p; Kastel Gomilica 50 Din.

Iz prosvetnoga odbora JSS.

Sastanak župskih prosvetitelja.

Na poziv JSS obdržavao se 24. oktobra u Beogradu u zgradi II. muške gimnazije sastanak župskih prosvetitelja. Istovremeno obdržavao se sastanak župskih statističara. Zajednički sastanak otvorio je lepim sokolskim rečima I. podstarešina JSS i starešina beogradske župe brat Đuro Paunković.

Pozvane su bile sve župe na sastanak predsednika, odnosno zamenika, prosvetnih odbora. Pozivu su se odazvale ove župe: Beograd (br. dr. Mih. Gradojević; dr. Voja Kujundžić i sestra Ilić); Kragujevac (br. dr. Milan Krestić); Ljubljana (br. Kosmač); Maribor (br. dr. Maks Kovačič); Novi Sad (br. dr. Nikola Mrvoš i Malin); Osijek (br. Evgenij Veček); Rijeka-Sušak (br. dr. Branković); te zastupnik ruskog Sokolstva brat A. Zemljanin. Neke župe uopšte nisu ispričale svoje odsutnosti, dve župe od onih, koje su se ispričale, izjavile su, da sastanku zato ne prisustvuju, jer smatraju da je — nepotreban! Sada nije vreme da se raspravlja o tome, da li je sastanak bio potreban ili ne, ali uveravamo odnosne župe da se u buduće neće šutke preći preko ovakovih izjava. JSS odredio je potrebu održanja ovog sastanka, a dužnost je župa, da se pozivu odazovu, jer to traži sokolska disciplina. No konstatiramo, da su potrebu obdržavanja samog sastanka naglasili svi prisutni delegati.

Sastanak župskih prosvetitelja otvorio je i vodio predsednik saveznog PO brat Jeras, zapisnik je vodio br. dr. M. Kovačič.

Stvoreni su zaključci:

Društva se upozoruju da si urede minimalnu sokolsku knjižnicu po uzoru i izradbi sokolske župe u Tuzli. Razne knjige zdravstvene sadržine, koje izdaje odeljenje za narodno prosvetovanje u ministarstvu prosvete, kao i zdravstveni osek u Novom Sadu, mogu sokolska društva primiti besplatno. — JSS izdat će najkasnije do naredne glavne godišnje skupštine malenu priručnu brošuricu sa uputama za sokolski naraštaj, kako je to već izdalo društvo u Dubrovniku. — Prihvaćen je protest JSS kod ministarstva prosvete radi sniženja časova telovežbačke obuke u građanskim školama, kao i protiv posvemašnjeg ukinuća u IV. razredu učiteljskih škola. — Na 1. decembra, kao na sokolski dan, kojeg imadu proslavit sva društva našeg Sokolstva na što dostojniji način, imade se u govorima naročito podertati pitanje našeg naraštaja: Sokolski naraštaj kao narodna i državna budućnost. — Odredio se minimalni program predavanja za ovu zimsku dobu. — Svi sokolski prosvetitelji naročito se upućuju na članak br. dra. Murnika, koji je izašao u god. 1923. u «Sok. Glasniku»: «Prosvetni rad u Sokolstvu.» — Sokolstvo imade posvećivat naročitu pažnju naraštaju. — Zvaničan sokolski praznik jest 1. decembar. Svetkovanje ostalih blagdana neka se udešava prema lokalnim prilikama. — Nadalje se raspravljal o velikoj pocepanosti omladine u razna udruženja (Sokolstvo, skautizam, trezvena omladina, šport i t. d.). Naša je dužnost da pridobivamo i vežemo decu i naraštaj u Sokolstvu oduševljenom reči i uzornim primerom. — Debata o eventualnom sokolskom tedniku skida se s dnevnog reda. — Šta se tiče zaveta članstva na 1. decembra neka se ne rabi izraz «prisega», već za slovenski «zaobljuba», a za srpsko-hrvatski «zavet». — Terminus technicus za «nagovor» zvati će se od sada «kratak govor pred vrstom». — Kod razgovora o sokolskom uzgoju omladine, naglasilo se, da se imade sprovadati temeljem gotovog sustava, upiruć se na pedagoška načela.

U debatu o svim tim pitanjima pozivali su gotovo svi prisutni delegati. Sastanak župskih prosvetitelja, koji je potrajao od 9-30, zaključio je brat Jeras u 12-15 općenitim odobravanjem svih prisutnih.

Prosvetni odbor JSS.

*

Kratki govori pred vrstom.

Na 11. prosvetnom zboru prilikom glavne skupštine JSS u Đakovu preuzela je bratska župa u Novom Sadu zadaću, da će sastaviti naslove za 25 kratkih govora pred vrstom. Svaka župa, odnosno njezin prosvetni odbor, dužna je, da izradi ovaj govor, koji joj je određen, kako se to razabire iz nižeg rasporeda i da po jedan primerak pošalje PO saveza i svakoj pojedinoj župi. Župe su opet dužne da svaki govor unnože u toliko primeraka, koliko imaju društava. Na taj će način svako društvo imati 25 uzornih govora za odobravanje pred vrstom. Svi ti govori sačinjavaju historijsko-ideološku celinu.

Svi ovi govori imaju biti sastavljeni tako, da su lagano razumljivi i naraštaju. Neka ne budu preopširni. Svaki govor, kada ga se čita, ne sme potrajati više od deset minuta. Svi ovi govori imaju se dovršiti i razaslati najkasnije do 31. decembra 1926.

Spisak govora i određenih župa jest sledeći:

- 1.) Kako je postalo Sokolstvo, gde i kada: župa Zagreb.
- 2.) Dr. Miroslav Tyrš: župa Beograd.
- 3.) Jindrich Fügner: župa Zagreb.
- 4.) Koji je cilj Sokolstva: župa Novi Sad.
- 5.) Telesno vaspitanje: župa Kragujevac.
- 6.) Moralno vaspitanje: župa Tuzla.
- 7.) Vaspitanje u duhu nacionalnom i slavenskom: župa Sarajevo.
- 8.) Vaspitanje u duhu bratstva, jednakosti i sloge: župa Novo mesto.
- 9.) Vaspitanje u duhu napredka: župa Kranj.
- 10.) Čehoslovačko Sokolstvo: župa Užice.
- 11.) Slovenačko Sokolstvo od postanka do ujedinjenja: župa Ljubljana.
- 12.) Hrvatsko Sokolstvo od postanka do ujedinjenja: župa Osijek.
- 13.) Srpsko Sokolstvo od postanka do ujedinjenja: župa Skoplje.
- 14.) Poljačko Sokolstvo: župa Banjaluka.
- 15.) Rusko Sokolstvo: župa Bjelovar.
- 16.) Lužičko-srpsko Sokolstvo: župa Zaječar.
- 17.) Jugoslovensko Sokolstvo I. i II. Sokolski Sabor: župa Vel. Bečkerek.
- 18.) Slavensko Sokolstvo: župa Split.
- 19.) Međunarodna gimnastička unija: župa Ljubljana.
- 20.) Organizacija JSS: župa Maribor.
- 21.) Dužnost i prava članstva: župa Niš.
- 22.) Naraštaj sokolski: župa Mostar.
- 23.) Svesokolski sletovi: župa Sušak-Rijeka.
- 24.) Stare i moderne olimpijade: župa Šibenik.
- 25.) Sokolski praznik 1. decembar: župa Celje.

*

Minimalan program predavanja za zimsku dobu 1926/27.

Sve bratske župe i društva upozoravamo, da je određen za ovogodišnju zimsku dobu sledeći minimalan program predavanja: 1.) Sokolski naraštaj kao narodna i državna budućnost (1. decembra). 2.) Sokolski slet u Pragu. 3.) Zašto vežbamo. 4.) Telovežba i sokolska ideja. 5.) Značaj telovežbe u pogledu nacionalnom, zdravstvenom i estetskom. 6.) Soko na domu i u javnom životu. 7.) Vlananje u sokolani i van nje. 8.) Sokolska literatura. 9.) Sokolska organizacija u našoj državi.

Pozivljemo sve župske prosvetne odbore, da se pobrinu za izvršenje ovog programa u svojim društvima.

*

Prosvetitelji!

Šaljite saveznom PO izveštaje o prosvetnom sokolskom radu u društvima svoje župe!

*

Dopisivanje sa slavenskim sokolima.

Za što bolje međusobno upoznavanje i učvršćenje bratskih veza među Slavenima, najmerodavnije je Sokolstvo. Ono je dapače ispred sviju pozvano da deluje u tom pravcu. Čitajmo njihova sokolska glasila, šaljimo im svoja! No još je od većeg značenja dopisivanje sa braćom Sokolima van granica naše države. Ovo naročito preporučamo našem članstvu. Ta mnoga braća i sestre upoznali su se na ovogodišnjem sletu u Pragu ili kojom drugom zgodom. Ne zaboravite ih! Dopisujte s njima, jer ćete se tako ustaliti u ljubavi do Sokolstva i slavenskog bratstva. Organizujte ovako dopisivanje i kod narštaja. Počnimo! Budemo li u tom pitanju tačni, dosledni i bratski, vršit će Sokolstvo u slavenskom svetu veliku zadaću!

*

Neki župski i društveni prosvetitelji drže, da imade sva inicijativa za sokolsko prosvetno delo dolaziti jedino od saveznog PO. Ne tako, braćo! Inicijativa za sokolsko delo imade dolaziti od nas sviju i svakog pojedinca posebice.

Braćo prosvetitelji!

Pobrinite se kod svojih društava, da se sokolski praznik 1. decembra proslavi što dostojnije i lepše.

Župski prosvetni odbori imadu najkasnije do 15. decembra da pošalju kralke i pregledne izveštaje o proslavi sokolskog dana.

Zbor župskih statističara.

U Beogradu održan je 24. oktobra o. g. na poziv starešinstva Saveza, odloženo saveznog statističkog odeljenja, zbor župskih statističara. Sastanak bio je blagovremeno javljen svim župama već u početku meseca oktobra, ali zastupnike poslalo je samo osam župa: Beograd, Kragujevac, Ljubljana, Maribor, Novi Sad, Osijek, Rijeka i Skoplje; dalje su se ispričale župe: Mostar, Novo mesto, Split, Užice, Veliki Bečkerek i Zagreb. Sve ostale župe nisu poslale nikoga, a nisu se ni ispričale.

Dnevni red sastanka bio je sledeći: Izveštaj saveznog statističara, razgovor o sadašnjem stanju Saveza obzirom na rad društava, debata o pojednostučenju katastra i decentralizaciji statističkog rada oko saveza, župa i društava. Predloga, koji su stigli u tom pogledu od župa, bilo je mnogo, a i savezno statističko odeljenje predložilo je sednici nacrt potpune reorganizacije katastralne i statističke službe. Župe, koje su poslale predloge, sledeće su: Banja Luka, Novi Sad, Mostar, Osijek, Tuzla i Split.

Rad statističkog zbora vodio je savezni statističar br. Verij Švajgar. Pre prelaza na dnevni red ustanovilo se po prisutnim statističarima koja društva u pojedinim župama danas uopšte rade, a koja bi trebalo brisati. Naravno, da moraju u tom pogledu doneti predlog dotične župe ali će savezni statistički osek pozvati ih, da to učine ili ih prisiliti, da u statističko-katastralnom pogledu rade kako treba.

Izveštaj saveznog statističara sadržavao je u glavnim linijama sve ono što treba da znadu prisutni o radu po dosadašnjem načinu. Pročitano je brojčano stanje JSS, dalje sadanje stanje saveznog članskog katastra, koji broji do 1. oktobra 59.774 prijava i 15.433 odjava, tako da ostaje upisanih članova i članica u katastru 44.341. Spiskove članstva poslala su skoro sva veća i srednja društva, župe Celje, Kranj, Ljubljana, Novi Sad, Rijeka, Split i Šibenik udovoljile su u svim pogledima, neke župe isto već dobro rade, ali ih ima nekoliko, koje su tek počele sa radom, dok župe Niš i Zaječar ni do danas nisu članovi saveznog katastra osim društava Niš i Vranje. Izvjestitelj vrlo žali što na današnjem sastanku nije prisutan delegat spomenutih dviju župa. U svom daljnjem izveštaju upozoruje brat referent na teškoće, koje izvire kod statističkog rada zbog nerada i nemarnosti društava. Iskustva, stečena godinama, nam pričaju, da su kasna u pošiljanju izveštaja svake godine jedna te ista društva, a skoro uvek su i ista ona društva, koja izveštaje uopšte ne šalju. U tom pogledu potrebno je, da se statistički rad decentralizuje po župama, koje imaju mnogo veće veze sa župskim društvima. — Nadalje je brat statističar iznio pitanje osnutka nove pogranične sokolske župe Notranjske na predlog sokolskog društva u Žirima, kao i potrebnu regulaciju granica između župa Osijek i Zagreb.

Posle referata brata Švajgara, kojega je sastanak uzeo na znanje jednoglasno, pročitani su svi predlozi i to saveznog statističkog odseka kao i svijuz ostalih župa. Razvila se debata koja je bila veoma stvarna, a onda donešena je u pogledu vodstva katastra odluka da se prima u celosti predlog saveznog statističkog odeljenja sa manjim korekturama. Nakon glasanja, odmah su utvrđene tiskanice za vodstvo katastra, kojih će od sada biti manje pa i sam postupak jednostavniji i jeftiniji.

Glede statistike odlučeno je, da se mora voditi u svim društvima mesečna tačna statistika telovežbe i prosvetnog rada; društva moraju na posebnim formularima izveštavati župu mesečno o njihovom radu. Župski statističari sakupljaju ove društvene formulare te sastavljaju postepeno spiskove za godišnju statistiku župe. Osim toga šalje župski prosvetitelj svaka tri meseca saveznom statističkom odeljenju za prosvetni odbor tromesečni izveštaj o priredbama dotične dobe u svojoj župi. — Za sokolski kalendar ostaje «Mali statistički izveštaj», a za veliku saveznu statistiku donešena je odluka, da se sastavlja svake treće godine, dok se zaključkom svake godine izrađuje samo kratki referat o vežbanju, prosvetnom radu i stanju članstva, naraštaja i dece.

Župski statističari sakupljaju sve podatke od pojedinih župskih društava te ih po ispitivanju ili pošalju dalje savezu ili ih povrate društvu da ih tačno ispune. Kada je župska statistika gotova, izradi se na posebnom formularu takozvani župski iskaz te se pošalje savezu sa svim priložima, t. j. društvenim izveštajima.

U pogledu razgraničenja osiječke i zagrebačke župe i glede osnutka nove pogranične župe Notranjske ovlašten je statistički odbor, da sam o tom pitanju raspravlja i podnese starešinstvu i saveznom odboru predlog.

Konačno je sednica odobrila sve za katastralni i statistički rad potrebne tiskanice; savezni statistički odsek pako imade izraditi u najkraće vreme sve upute za rad po novom načinu.

Uputstva za vodstvo članskog katastra i sokolske statistike za 1926. god.

Prema zaključcima zbora župskih statističara, koji je održan 24. oktobra 1926. godine u Beogradu važe za vodstvo članskog katastra i sokolske statistike od 1. januara 1927. godine sledeći propisi:

A. Katastar.

1.) Katastralni brojevi. Savez će još ove god. 1926. blagovremeno poslati svim župama toliko katastralnih brojeva (najmanje 500), da će imati za celu godinu dostatan broj u zalih. Župe same raspolažu sa njima na način, koji im najbolje konvenira, bilo da ih rasture po društvima ili da ih dadu društvima tek posle prijave novog članstva na prijavnom obrascu.

Svaki član dobije jednom za vazda jedan katastralni broj, koji mu ostaje pa bilo da istupi i opet pristupi ili da prelazi iz jednog društva u drugo.

2.) Posao društvenog statističara jest sledeći:

Ako je društvo novo osnovano ili obnovljeno ili do sada nije još pristupilo u članski katastar, mora društveni matičar najpre sakupiti podatke od društvenog članstva te ih uneti u spisak članstva, obrazac kat. 1. Ovaj spisak izradi se u dvoje i pošalje se na župskog statističara.

Ako je društvo već u katastru, onda se prijavlja samo novo članstvo i odjavlja istupilo, prestupilo, brisano, umrlo i isključeno članstvo na prijavno-odjavnom obrascu kat. 2. i to prijave na jednoj i odjave na drugoj strani dotičnog obrasca. Kao dan prijave smatra se za novo članstvo dan kada je dotični od odbora primljen u društvo na pokusno doba šest meseci. Prijavno-odjavni obrazac pošalje se mesečno jednomput župi, i to tako, da ga imade župa najkasnije do 5. dana u mesecu.

U svrhu evidencije članstva u društvu propisuje se članska kartoteka. Svaki član dobije jedan kartotečni list (obrazac kat. 3.), a društveni statističar sastavi si kartoteku po abecedi, i to za članstvo društva: članovi i članice zasebno. Sve one kartotečne liste bivšeg članstva izvadi se i sastavi takozvani pasivni katastar, a za članstvo, koje je umrlo, kartotečni se listovi dadu u arhivu, jer kod rada samo smetaju.

N. pr. Ivan Potokar primljen je za člana društva. Javio se 5. oktobra, primljen je u sednici 12. oktobra. Župi prijavi se na prijavnom obrascu kao početak njegovog članstva 12. oktobar. Pošto mora imati društveni statističar tačne lične podatke o novom bratu, pozove ga ili mu piše za ime, prezime, zvanje, dan i godinu rođenja, dalje, je li već bio član jugoslovenskoga Sokolstva. Ako je već bio član, treba da mu pokaže legitimaciju, gde se mora nalaziti njegov katastralni broj; ako ga ima, onda se upiše stari broj, ako ga nema, tada dobije taj prestupajući član novi broj. Za društveni katastar napiše se za njega novi katastralni list i uvrsti se ga u aktivnom katastru pod slovo P.

Dragiša Popović umro je 3. oktobra. On se odjavi župi na odjavnom delu obrasca kat. 2. za mesec oktobar, a njegov kartotečni list uloži se u arhivu društva.

Milivoj Osipović istupio je 15. oktobra iz društva. Uzrok istupa je premeštenje u mesto, gde nema sokolskog društva. Njegov istup javi se meseca oktobra župi sa navodom uzroka, a iz društvene kartoteke izuzme se njegov kartotečni list iz aktivnog katastra te se ga metne u pasivni katastar, t. j. katastar bivšeg članstva. Ako bi se pak desilo, da se povraća u društvo, onda se izvadi iz pasivnog katastra njegov stari list i uvrsti ga se opet u aktivni katastar.

Dragica Pavlovićeva premeštena je n. pr. u Prijedor, gde se nalazi sokolsko društvo. Postupak glede odjave je isti prema župi, ali u primetbu napiše se prestupa u Prijedor. Istovremeno izvesti se dopisnicom novo društvo o njezinom prestupu te se saopšti i katastralni broj dotične članice. Kartotečni list stavi se u društveni pasivni katastar.

Društveni statističar upotrebljava dakle za sav njegov posao samo tri tiskanice, i to:

Spisak članstva, kat. obr. 1., ako društvo posvema na novo pristupa u članski katastar ili ako je pozvano od župe ili saveza, da mora ponovno poslati spisak.

Prijavno-odjavni obrazac kat. 2. za svakomesečno prijavljivanje i odjavljivanje članstva župi. Potreba iznosi 12 obrazaca godišnje.

Društveni katastralni list, obrazac kat. 3. za onoliko članstva, koliko ih broji društvo. Ovih obrazaca mora imati društveni statističar uvek dostatan u zalih. Inače dobije sve tiskanice kod župe, kojoj ih šalje savez. Narudžbe kod saveza ne će se efektuirati.

3.) Posao župskog statističara je sledeći:

a) On je nadzorni organ društvenih statističara.

b) Župski statističar sakuplja od društava najkasnije do petog svakog meseca prijavno-odjavne obrasce, kat. 2., izvede u župskoj kartoteci korekture i pošalje iste formulare, snabdevene sa župskim žigom, najkasnije do 10. svakog meseca saveznoj kancelariji u Ljubljani, da i ona izvede korekture. Nakon toga savezna kancelarija će odmah povratiti ove obrasce župi, tako da župa znade, da je korektura i kod saveza provedena.

c) Župski statističar imade vodstvo župske kartoteke, koja se sastoji isto iz aktivnog i pasivnog katastra. Služe mu za taj posao kartotečni listovi, obrazac kat. 4. Aktivni katastar obuhvata sve članstvo župe, raspoređeno zasebno po društvima u abecednom redu ovako, da se redaju društvene abecedne kartoteke jedna za drugom opet po abecednom redu. Pasivni katastar nije ureden po društvima, nego se sastoji iz sviju kartotečnih listova onih članova i članica, koji su bile od društava odjavljeni kao brisani, istupili i isključeni. Za mrtve članove vodi se treći, mrtvi katastar posebno.

Postupak župskog statističara glede prijave i odjava je sledeći:

Društva javljaju svako na svom obrascu toliko i toliko novih članova. Župski statističar pogleda najpre u pasivni katastar, nije li neko od novoprijavljenih već bio kada član kojega društva. Ako da, onda izvadi iz pasivnog katastra njegov kartotečni list te ga ulaže u aktivni katastar dotičnog društva koje ga je sada prijavilo. Kartotečni list ali mora opremiti sa opaskom. Ako pak novoprimiti nije bio još nikada član, t. j. ne nalazi se već u pasivnom katastru, onda se mora za njega napisati novi kartotečni list te ga uvrstiti u aktivni katastar društva, koje ga prijavljuje.

Kod odjave postupak statističara je sasvim jednostavan. Ako je dotični član umro, izuzme se njegov kartotečni list iz aktivnog te se umetne u mrtvi katastar. Ako je njegovo članstvo u ma kojem društvu prestalo na drugi način, bilo brisanjem, istupom ili isključenjem, izuzme se njegov list iz aktivnog te se metne u pasivni katastar. Članstvo, koje prelazi iz jednog župskog društva u drugo, prenese se samo kartotečni list iz starog u novo društvo.

č) Katastralni brojevi. Župski statističar nabavlja svake godine od saveza izvestan broj katastralnih brojeva, sa kojima postupa u smislu tačke 1. ovih uputa.

d) Župski statističar mora svake godine osigurati si od saveza dostatan broj sviju potrebnih tiskanica za župu i za župska društva. Savez će principijelno pošiljati tiskanice samo župi, a župa treba da vodi brigu za svoja društva.

Ako iz župe istupi ili je brisano jedno društvo, onda mora župski statističar odjaviti savezu celo društvo. U svojoj kartoteci on izuzme iz aktivnog katastra celi društveni konvolut kartotečnih listova i rasporedi ih po abecednom redu po pasivnom katastru.

e) Župski statističar treba da vodi mesečno brojno stanje svoje župe na obrascu kat. 5., kojega mora da si sam nacrti. Uzorak mu je ovaj:

Brojno stanje članstva:

Mesec	Društvo	Društva							Ukupno
		Bloke	Borovnica	Brdo	Cerknica	Dob	Dolenja vas	itd.	
Stanje 31. XII. 1926. . .		32	53	16	125	21	32	itd.	5435
Januar	prirast	.	2	.	7	.	5		53
	opadanje	1	1	.	3	3	.		61
	stanje	31	54	16	129	18	37		5427
Februar	prirast	1	.	.	4	6	1		76
	opadanje	1	1	1	.	3	2		65
	stanje	31	53	15	133	21	36		5438
						itd.			

4.) Savezni statistički ured prima od sviju župa prijavo-odjavne obrasce kat. 2., pregleda ih, svrši kartotečni posao, vidira i povraća opet župi.

Savez imade isto tri katastra: aktivnoga, pasivnoga i mrtvoga. Posao je isti kao kod župe.

Savezni statističar sastavlja si brojno stanje saveza na osnovi saveznog katastra na formularu kat. 7., a savezna je kartoteka sastavljena od tiskanica sav. kat., obr. 6.

5.) Za članski katastar propisanih je dakle ukupno sedam tiskanica, ali od tih su za društva samo tri, broj 1., 2., 13., za župu broj 4. i 5. te za savez broj 6. i 7.

6.) Što se tiče katastra naraštaja i dece odlučeno je, da za sada vode samo društva kartoteku naraštaja na formularima kat. 8., a javljaju mesečno župi samo promene u brojnom stanju. Isto javlja župa savezu samo brojno stanje naraštaja po pojedinim društvima.

B. Statistika.

1.) Statistički posao u društvu.

Vode društvenog rada, načelnik i prosvetitelj imadu voditi tačan račun o radu njihovih odeljenja. Načelnik razdeli svim prednjacima i prednjačicama, koji vode vrste bilo članstva ili naraštaja ili dece, svaki mesec u početku statistički formular br. 9., koji važi za jedan mesec i mora da se tačno vodi. Koncem meseca briga je društvenog statističara, da od načelnika i prosvetitelja dobije sve podatke, kako bi on mogao ispuniti mesečno statističnu tiskanicu br. 10., tako zvani Društveni mesečni iverštaj za župu, od kojih izveštaja imade dobiti od župe početkom svake godine čitav svezak za 12 meseci. U svezku imade 24 formulara i to za svaki mesec po dva, jedan

perforisani, tako da se sa indigo hartijom pravi kopija, perforisani deo se odpošalje župi, a original ostaje društvu. Koncem godine je onda lako sastaviti na osnovi mesečnih izveštaja godišnji izveštaj.

Osim toga dužnost je društvenog statističara da sastavi godišnje jedamput, i to koncem meseca augusta, mali statistički izveštaj za sokolski kalendar, obrazac broj 11., a svake treće godine 31. decembra veliki statistički izveštaj, obrazac 12.

Za 1926. godinu sastaviti će se taj veliki izveštaj, a onda godinu 1929., 1932. i. t. d.

2.) Župski statistički posao.

Na osnovi društvenih mesečnih izveštaja, koje dobiva po uvidu župskog načelnika i prosvetitelja župski statističar, on sastavlja svakomesečno na obrascu stat. br. 13. Tablica za župskog statističara i prosvetitelja spisak sviju prosvetnih priredbi za dotični mesec. Svaka tri meseca pošalje se na savezni prosvetni odbor izveštaj «Župski tromesečni prosvetni izveštaj», obrazac br. 14., kojega po uvidu dobiva savezni statistički ured.

Svi mali i veliki statistički izveštaji pošalju se od saveza na župe, koje ih razdele po društvima i vode po tome i brigu, da ih društva blagovremeno povrate župi. Župski statističar imade ove izveštaje tačno ispitati, u slučaju nepravilnosti odmah vratiti dotičnim društvima da ih isprave.

Mali statistički izveštaji se onda pošalju skupno od cele župe savezu. Veliki statistički izveštaji pak se ispišu na tiskanice stat. br. 16., A, B, C i C, koje mora tačno ispuniti župski statističar, sumirati ih i nakon svršetka tog rada poslati sa svim društvenim izveštajima savezu na nadležnost.

C. Opšte upute.

Sokolska je dužnost sviju statističara, da tačno i blagovremeno pošalju izveštaje na nadležnu instanciju.

Potrebno je obratiti naročitu pažnju da budu izveštaji verna slika društvenog rada, a baš župe neka dobro pregledaju sve što im pošalju društva, jer mnogo puta društva ulepšavaju njihov rad sa nereelnimi izveštaji. Također je potrebno, da župe razjasne društvima postupak i rukovođenje katastra i statistike.

Savezni statistički odsek uvek je pripravan da razjasni bratskim župama jednu ili drugu stvar, ako im nije jasna.

Formulare naručuju kod saveznog statističkog odseka samo župe.

Župski statističari neka po potrebi sazovu sastanke sviju društvenih statističara u župskom sedištu ili po okruzima te im neka tačno objasne sva uputstva za vodstvo katastra i statistike.

Za savezni statistički odsek:

Verij Švajgar, pročelnik.

Stane Flegar, tajnik.

Nande Marolt za organizaciju JSS.

— IZ TEHNIČKOGA ODBORA JSS. —

Sednica zbora župskih načelnika održaće se u subotu 11. decembra o. g. u Ljubljani u saveznim prostorijama (dan pre sednice odbora JSS). Dnevni red i potankosti javićemo u sledećem broju «Sokolskog Glasnika». Upozoravamo svu braću župske načelnike i sestre župske načelnice na tu sednicu sa pozivom, da joj sigurno prisustvuju.

Savezni TO.

IZ ŽUPA

SOKOLSKA ŽUPA U CELJU.

Nešto statističkih podataka iz celjske župe. Ove godine župa u broju članstva nije obilno napredovala. Broj članstva gotovo je ostao nepromenjen. U Zabukovci i Št. Petru u Savinjskoj dolini pokušao je Soko iz Zalca da osnuje odsek. No na žalost radi pomanjkanja prednjaka nije došlo do osnutka. Društva bez prednjaka ne mogu napredovati, pa su župi samo na teret. U župskim sednicama opetovano se puta povela reč o tome, ne bi li se u ovom ili onom kraju moglo osnovati društvo. No uvek je dobra volja zapela na pitanju: a gde da dobijemo sposobnoga prednjaka? Župski prednjački tečajevi lepo su pomogli već postojeća društva, a za osnivanje novih društava manjka nam i dovoljan broj naraštaja.

U župi danas imade 21 društvo. Najmarljivije je društvo u Celju. Ne samo da tačno plaća sve savezne i župske doprinose, već je i njegov unutarnji rad agiln. Naročito pada u oči lep poset telovežbe sviju kategorija bez razlike. Tako n. pr. polazak članstva na vežbu iskazuje 50 braće na sat. Taj broj vežbača statistika celjskog Sokola od ujedinjenja ovamo još nije zabeležila. Prostrana sokolana doskora će biti premalena, da primi sve te vežbače, pa se već sada pomišlja na razdiobu časova. U Savezni prednjački tečaj poslalo je društvo dva vežbača. Osim brojnog članstva poslalo je društvo na svesokolski slet u Prag po jedan odio naraštaja muškog i ženskog. Daljna jaka društva u župi jesu: Zagorje ob Savi i Trbovlje sa vlastitim sokolskim domovima. Poslednji je bio otvoren ove godine 6. juna prigodom župskog sleta. Oba društva imadu lepi broj izvršujućeg članstva. Zamislimo li se u prilike koje vladaju u ugljeničkim revirima, na tegobe, s kojima se imadu boriti tamošnji funkcionari, onda su nam ova društva još više prirasla k sreću. Ništa bolje nije društvima u Hrastniku i Dolu. Društvo u Rogatcu upućeno je tek na nekolicinu članova i članica. Općina je u žalosnim rukama, a neposredna okolica rastrovana svime što odiše mržnjom do jedinstva i bratstva naroda. Opstojnost društva u ovome kraju velika je potreba, pa zato i ono zavređuje svaku pažnju. Skoro jednako je i u Vojniku, gde je većina mesta zadojena renegatskim duhom, pa kao takova do skrajnosti nesklona Sokolstvu. Pa ipak unatoč tome naša društva započela su diletantskim predstavama, naročito ona, koja imadu vlastiti krov. Na ovo ih sili i loše finacijalno stanje. Iz svih izveštaja, koje prima župa, vidi se, da je u društvima jaka volja, da se što pre postave na zdravu finacijalnu podlogu. Pa to je i razumljivo, jer baš ovo pitanje mnogim društvima otešćava svaki napredak.

Župa će u buduće pružiti tačniji statistički pregled o radu društava, kako u tehničkom i prosvetnom, tako i u administrativnom pogledu. Za ovaj puta suzili smo se na ove redke.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE «SVETUZARA MILETIĆA» — NOVI SAD.

IV. prednjački tečaj sokolske župe «Svetozara Miletića» održan je bio od 15. do 28. oktobra 1926. god. u sokolani Sokolskog društva Novi Sad. — Učestvovalo je 7 članova i 6 članica, svega 13, od kojih po zanimanju: 3 ratara, 1 zanatlija, 1 učenik gimnazije i 2 vojnika-mornara; 1 učiteljica, 3 činovnice, 1 krojačica i domaćica. I ako početnici, svi su bili neobično vredni i puni volje za rad. — Za tečaj bilo je stvarno prijavljeno preko 20 učesnika, ali usled raznih prepreka (bolesti, nedobivenog odsustva) nisu mogli svi doći. — No sam tečaj možda baš radi manjega broja bio je nekako topliji, intimniji kao u jednoj porodici i samim učesnicima pružio je više koristi nego obično kad je broj veći.

Predavanja su bila od 8 do 12 i od 14 do 18 časova svega 96 časova. Nastavnici su bili braća: M. Teodorović, dr. T. Jovanović, dr. N. Mrvoš, dr. V.

Belajšić, A. Popov, P. Daljev i sestra L. Truksova, svi iz Novoga Sada i br. M. Vojinović iz Beograda. — Predavanje je bilo teorijsko i praktično. Predmeti stručni, prosvetni, lekarski, organizatorni i administrativni. — Duh tečaja bio je odličan, material vrlo dobar. Svršetak tečaja i rastanak bio je primljen sa žaljenjem — što je već kraj.

Način predavanja bio je udešen tako da svaki od učesnika dobije jasnu sliku i tačno određen pravac k izvoru velikoga bogatstva Tyrševog sistema, sokolske ideologije, požrtvovanja, discipline, razumevanja i ljubavi prema Sokolstvu. — Pored ostaloga slušaocima je bila tumačena uloga, dužnost i značaj prednjaka-sudije pri utakmicama. — Prednjački ispiti biće određeni docnije.

Celokupno predavanje na tečaju težilo je jednom jedinstvenom pravcu i ubeđenju da svaki sokolski prednjak mora biti svestrani vaspitač poverenih mu vežbača i da svoj odgovorni zadatak može sa uspehom vršiti samo na osnovi čisto sokolske i podesne nastave, na osnovi ličnoga primera i požrtvovanja u radu kako u sokolani tako i u javnosti. — Naročita je pažnja skrenuta za izbor vežbi za decu i naraštaj kao i za početnike u opšte.

Stvarati sokolske prednjake-vaspitače znači stvarati i obezbeđivati Sokolstvo. — U tu svrhu župa «Svetozara Miletića» čini sve moguće i održava prednjačke tečajevе redovno svake godine. Prema tome i na osnovi dobivenih već iskustava koja su nastavnici stekli, prednjački tečajevi ove župe u svakom pravcu odlični su i primerni.

Kad bi svaka župa činila isto, kad bi svaka i sa svojim društvima ovako ispunjavala svoju prvenstvenu dužnost prema Sokolstvu — ogromne praznine u nedostatku pravih sokolskih prednjaka bile bi postepeno manje i manje i naše Sokolstvo moglo bi ići na bolje i na bolje. — Inače — nikako! — Treba samo razmisliti.

M. Vojinović.

IZ SOKOLSKE ŽUPE «DUŠAN SILNI» — BEOGRAD.

Vredno je da se čuje i koja o nama, jer beogradska župa i ako se imade boriti sa dosta nepravilima, ipak pokazuje jaku životnu energiju i ne propušta ništa, a da se ne bi što preduzelo na korist procvata rada. Najbolje je to pokazala sednica zbora društvenih načelnika i načelnica na kojoj bijahu zastupljena društva: Beograd I, Zemun, St. Pazova, Pančevo, Mitrovica, Požarevac, Arandelovac, Kovin, Vrdnik, Smederovo, Valjevo, Loznica i Rusko Sokolstvo. Na ovoj sednici vidjelo se, kako je težak rad po društvima. Tako društva Požarevac i Loznica uopšte nemaju vežbaonice, već vežbaju u hodniku gimnazije. Letna vežbališta tek imaju društva Zemun, St. Pazova, Kovin i Požarevac, dok u spravama mal ne sva osećaju izvesnu manjkavost. Zaključeno je, da se meseca februara ili marta održi župski prednjački tečaj. Zaključeno je nadalje, da se do godine meseca maja održi u Beogradu župski slet naraštaja i dece. Po društvima radi se sa mnogo poleta. Naročito je intenzivan rad sokolskog društva matice u Beogradu. Društvo je sada odlučilo baš na odluku prednjačkog zbora da se obrati naročita pažnja na prosvetni rad i učvršćenje sokolske ideologije. Uz ovo društvo lepo se razvija društvo u Staroj Pazovi. Kako je društvo snažno, najboljim je dokazom činjenica, da u sokolani vežba 71 vežbač i 39 vežbačica. Soko u Kovinu prepravio svoju vežbaonicu, pa će i on sada da dvostrukim marom prione uz posao. Osnovao se posebno dečje odelenje, a članice sabrale za poplavljenje preko tri hiljada dinara i raznih darova. Soko u Sremskoj Mitrovici ovog se leta naročito istakao, pa je imao lep niz priredaba, koje su sve od reda bile velika dobit za sokolsku misao. Uopšte svuda se opaža jaka volja, a gde je velje biti će i uspeha.

Beogradska sokolska župa i Strosmajerova proslava u Zagrebu. Povodom poznatog držanja priređivačkog odbora za otkriće Strosmajerovog spomenika u Zagrebu, starešinstvo beogradske sokolske župe izdalo je sledeću izjavu:

«Jugoslovensko Sokolstvo ne može da učestvuje na Strosmajerovoj proslavi u Zagrebu 7. novembra o. g. prilikom otkrivanja Meštrovićevog spomenika velikom jugoslovenskom vladici. Zagrebački priređivački odbor izjavio je, da jugoslovensko Sokolstvo ne bi bilo poželjno tih dana u Zagrebu, kako ne bi radi poznatih prilika pred očima kralja došlo do neželjenih incidenata.» Starešinstvo Jugoslovenskog sokolskog saveza izvestilo je o ovom sve župe, te se i sva društva u našoj beogradskoj župi «Dušan Silni» pozivaju, da uspomenu na velikog Strosmajera obave svaki u svom društvu s tvrdim uvjerenjem, da Jugoslovena Strosmajera ne može niko iščupati iz zahvalnih duša jugoslovenskih Sokolova.

IZ SOKOLSKE ŽUPE «STROSSMAYER» U OSIJEKU.

Malo pregleda. Kako smo već javili 3. oktobra započeo je u Osijeku župski prednjački tečaj, koji je predviđen na 15 nedjelja, naime održaje se samo u nedjeljama, kada braća i sestre župskih društava dolaze vozom u Osijek. Predavanja traju od 8 do 12 ujutro i od 2 do 6 po podne. Prijavilo se 39 polaznika, a što je značajno, u tečaju su u većem broju zastupane članice. Inače porast župe lijepo napreduje, pa su u najnovije doba osnovana dva nova društva i to u Čepinu i Dardi. Tako su četiri nova društva osnovana u ovoj godini. Župa, koja je još do pred dve godine brojila 7 društava, danas ih ima 14. Novoosnovana društva lepo rade. Samo društvo matica u Osijeku lijepo napreduje, pa se baš ove godine može pohvaliti velikim brojem vežbajućeg članstva. Lepa je pojava u društvu da se osnovalo odeljenje starije braće, koje je tako uzorom mladima. Iza Osijeka pokazuje lep napredak Soko u Đakovu. Preduzeo si da održi čitav niz propagandističkih predavanja, koja lepo uspevaju. Snažnom energijom započelo se i akcijom oko izgradnje Doma u koju se svrhu punom parom sabiru dobrovoljni prilozci. Društvo u Valpovu unatoč nedavnom rasepu radi neoslabljeno dalje. Braća i sestre puni volje nastavljaju radom, pa je društvo u poslednje vreme održalo više zanimivih predavanja. Župsko starešinstvo izdalo je ovih dana svoju 23. okružnicu u kojoj nalaže društvima izvršenje saveznih odredaba. Sada u zimskoj sezoni ovaj čitav će rad još više ojačati, pa je opravdane nade, da će župa zaploviti pravom stihijom k svojoj meti.

*

Kronika jugoslovenskog Sokolstva.

Proglas starešinstva JSS «Narodu i Sokolstvu!» koji je bio izdan povodom otkrića Strosmajerovog spomenika u Zagrebu, objavili su mnogi listovi u našoj državi, a naročito u Beogradu, Ljubljani i Zagrebu. Neki od listova proglas su popratili naročitim komentarima u kojima su se pridružili našem protestu. — Sokolsko društvo u **Križevcima** proslavilo je dan 29. oktobra kao dan oslobođenja i to načinom, da su održana dva propagandistička predavanja. Dobrovoljac Dane Hranilović predavao je o «oslobođenju i dobrovoljačkom pokretu», a pomorski kapetan br. Crnić «o značenju mora za naš narod i ulozi Sokolstva za ovu propagandu». Sledilo je onda još nekoliko koncertnih tačaka. — Sokolsko društvo u **Varaždinu** započelo je priređivanjem zabavica za svoje članstvo pod imenom čajanki. Društvo se nada da će ove zabave biti stecište sviju prijatelja sokolske misli. Inače započelo je redovito vežbanje u svim kategorijama. Polazak vežbi je ove jeseni vrlo povoljan. — Sokolsko društvo u **Garešnici** razvija lep organizatorni rad. U poslednje vreme osnovalo je svoje odseke u Vukovju, Rogožu i Popovcu. Ovaj potonji održao je 27. oktobra svoju javnu vežbu, koja je pokazala, šta se daje učiniti uz dobru volju i marljiv rad. Vežba je privukla mnogo sveta, koje je bilo oduševljeno nastupom Sokola. — Sokolsko društvo u **Karlovu** započelo je priređivanjem Slavenskih večeri. Prva ovakova priredba bila je

6. novembra o. g. Predavao je brat Bogunović o slavenskom Sokolstvu, a onda su sledile razne glazbene tačke od slavenskih komponista. — Sokolsko društvo u Kaštelu kod Splita odaslalo je odboru za otkriće Strosmajerovog spomenika odlučan brzojavni protest protiv načina kako je sama proslava provedena. — Sokolsko društvo u Kruševcu dolaskom načelnika Dorda Manojlovića počelo je intenzivnije raditi. Taj rad je tako uznapredovao, da su sadanje prostorije u gimnaziji premalene, pa se misli na vlastiti Dom. U tu svrhu starešina društva br. Ljuba Ristić darovao je 40.000 cigla. — Sokolsko društvo u Užici u ovo jesenje doba živo se latilo posla. Načelnik društva br. Jedlička sakuplja oko sebe članstvo i decu i radi uz najveći napor, jer je društvo slabo opskrbljeno sa spravama. Unutar društva osnovao se gudalački članski orkestar, koji broji 15 članova. Ovde je divna saradnja braće profesora u prosvetnom odeljenju. Gotovo polovica sviju nastavnika u Užicama aktivni su radnici u Sokolu. Lepo se organizovala i pozorišna sekcija. Ove je godine društvo razvilo svoju zastavu, a ozbiljno se bavi proučavanjem pitanja gradnje Doma. Za početak sabrana je lepa svotica, pa ima nade da će društvo za godinu, dve, svoju osnovu izvesti. — Sokolsko društvo u Čačku, koje poseduje svoj krasan Dom pod vodstvom načelnika br. Sekovanića, učenika našeg saveznog načelnika brata dra. Murnika razvija lep sokolski rad, pa se odlikuje brojnim članstvom. U društvu je osobito jak prednjački zbor, koji bi mogao biti uzorom i većim društvima, jer se odlikuje prvim odgojenim vežbačima. Za ovu zimu udešen je naročiti program, a prvi javni nastup sprema društvo za dan 1. decembra. — Sokolsko društvo u Prizrenu jedno je od redkih društava, koje radi sa velikim požrtvovanjem, a sve inicijativom br. Mladena Grkića, koji razvija pravi sokolski rad. To se lepo primetilo na nedavnoj javnoj vežbi, koja je bila priređena u korist podizanja Doma. Poseta javne vežbe bila je ogromna. Značajan je bio proglas na građanstvo kao poziv na javnu vežbu, pa ga zato donášamo u celosti: «Ostavite za taj dan kafanu; dođite da vidite svoj podmladak, svoju dečicu, kako se fizički i duhovno razvijaju. Posetite ih, jer ćete im dati više volje i podstreka za dalji njihov rad, koji ujedno i narodu i državi koristi doprinosi. Pokažimo se da smo veći ljubitelji Sokolstva, nego li cirkusa, raznih mađioničara i ringlšpila.» I doista od ovog proglaša beše uspeha, jer su Prizrenci pokazali da im je Sokolstvo priraslo sreću.

Sokolska štampa

«Sokolska Misao». Primili smo 17. broj lista «Sokolska Misao», što ga izdaje bratsko Sokolsko društvo u Somboru. List je poznat u redovima našega Sokolstva, a i treba da bude poznat, jer to zavređuje svojom sadržinom. Ovaj 17. broj donosi uvodno člančić brata Sekulića kojim pozdravlja «zastavu našu»! Brat Raletić lijepo raspravlja o trezvenosti kod Sokola, a onda sledi niz informativnih članaka, kako n. pr. Švicari sude o Sokolstvu, o Ukrajincima, o sokolskoj literaturi i t. d. I dok je u listu zastupana vestima osječka župa, najmanje, u ovom broju baš ništa, ne nalazimo o radu i životu domaće župe i društava. Treba i o tome napisati koju, da se čita i čuje šta nam rade naša draga braća u Vojvodini. Inače list kao sokolski organ zavređuje pažnju i priznanje. ab.

*

«Soko Dušana Silnog» jest organ bratske sokolske župe u Beogradu, koji eva već drugu godinu izlazi pod uredništvom brata dra. Voje Kujundžića. Primili smo 10. ovogodišnji broj u kome brat urednik nastavlja opisom praškog sleta. U članku «Zajednička komanda» brat «B. Č. B.» (Branko Čipčić?) iz St. Pazove raspravlja o sokolskoj komandi, pravom prigovarajuć «da je apsurd», kako se sada sprovoda komanda u našim redovima. Međutim o

tome smo i mi pisali u jednom od prošlih brojeva, pa usvajajuć razlaganja brata iz St. Pazove, dodajemo da treba uvesti u društva respekt do saveznih odredaba, a za to su pozvani župski načelnici. Po bratu dru. Murniku izrađena komanda jest na snazi, pa je se treba držati, a jednako je Savez odredio da se imade poznavati i vojnička komanda. Bude li tako, onda će prestati žalbe na nedisciplinu. Dalje slede vesti iz župe i društava. Sam list je lepo redigovan, pa se, što je pohvalno, polaže velika važnost na njegovu informativnu stranu. Vredan je svake preporuke, a naročito onima, kojima je do toga, da budu dobro informirani o radu našeg celokupnog Sokolstva.

*

«Sokolič». Primili smo novembarski broj «Sokoliča», koji je izašao kao 11. ovogodišnji broj u VIII. godištu. Kao obično uvodno donša umiljatu pesmicu Igora Vidica «Tabor», pa onda pod naslovom «Naraščaj ob grobu narodnih mučenikov» govor naraštajca Vojina Bijelića, koji je držao nad skupnim grobom tuzlanskih mučenika. Hajrudin Čurić iznosi refleksije sa naraštajске vežbe, dok Vilko Winterhalter peva pesmu Pragu, sečajući se lepo sprovedenih dana u njemu. Urednik br. Bajželj nastavlja prikazom naraštajskih natecanja u Pragu. Janko Đonović i Niko iznašaju lepe lokalne ertice, jedan sa obale Neretve, a drugi Jadrana. Brat načelnik Saveza dr. Murnik počeo je lepim člankom «O nečem, što je nakon rata još potrebnije nego bejaše pre». U članku se raspravlja o odgojnim metodama omladine. Sledi opet Čebularova pesmica, pa vežbe i vesti. Kako se vidi obilna sadržina. Šta da kažemo o listu samom? Ta on je uređivan tako, da si boljeg štiva ne možemo zamisliti za naš naraštaj, jer u njemu imade svega, što je potrebno našem detetu, a brat urednik trsi se, da dade ono što je najbolje, najpotrebnije i najlepše. U tom lepo uspeva, pa mu to i mora da bude najveća nagrada za njegov trud. Širimo «Sokolič» među naraštajem, jer i naša deca treba da čitaju zdravo sokolsko štivo, da upoznaju naše ideje i naš rad. Ne bi smelo biti nijednog naraštajca, koji ne drži «Sokoliča». Naraštajac bez «Sokoliča» naliči učeniku bez školskih knjiga. ab.

«Naša Radost». Izašao je 10. broj «Naše Radosti», lista za naše najmlađe mališane. Skroman je, malen opsegom, ali lep sadržinom. Istina bilo bi poželjno da je veći i deblji, ali kada se malo tko brine za njegovo proširenje. Naša prosvetna odelenja trebala bi da ga što više prošire u redovima naše sokolske dece, pa će porastom pretplatnika porasti i broj stranica. No i saradnjom trebalo bi pomoći. Baš naši redovi obiluju piscima za decu, a ovi se tako slabo javljaju u sokolskoj dečjoj literaturi. Na posao! ab.

*

Svima župama i društvima!

Ovim se putem obraćam na sva bratska društva i župe molbom da budu pažljivija spram redakcije «Sokolskog Glasnika». U prvom redu neka se šalju sve sokolske edicije (vjesnici, listovi, cirkulari), a onda pozivi, plakati, programi i fotografije sokolskih priredbi. Imade li u kojoj lokalnoj novini bilo što o Sokolstvu, pa i obična reklamna notica za kakovu sokolsku priredbu, pošaljite to redakciji, koja će se time poslužiti. Nemojte čekati, da vas se za svaku malenkost mora moliti. Sve to šalžite izravno na adresu: Ante Brozović, urednik «Sokolskog Glasnika», Zagreb — Nova Ves 23.

RAZNO

IZ ČEHOSLOVAČKOG SOKOLSTVA.

Poslatski pregled. I ako su minuli divni dani praškog sleta i mi ih se još uvek ugodno sećamo, naša braća u Pragu, a naročito centralni sletski odbor, još su uvek zaposlena likvidacijom sleta. Od svijtu sletskih odbora još su

uvek najviše zaposleni: američki, finansijski, gospodarski, muzejni, redateljski i građevni. Poslednji rok do kada se imadu poslovi posvršavati, određen je sa 17. novembra. Na jednoj od prošlih sednica podnio je referat odbor za goste (strance), koji je imao zbrinuti nastambu i pratnju svih sokolskih gostiju, i to: Engleza, Belgijanaca, Finaca, Francuza, Holandeza, Lotiša, Rumuna i Švicara. Uz ovaj odbor mnogo su radili američki odbor, a naročito slavenski odbor. Ovaj je zbrinuo dopremljeno jugoslovenskog naraštaja, kojeg je bilo: 146 naraštajaca, 75 naraštajki, 16 vođa i dva lekara. Nadalje 100 Rusa, 165 Lužičkih Srba, 14 Ukrajinaca i 24 Poljaka, a onda čitavo članstvo JSS, koje je došlo na osam vozova u broju 3530 duša. Najteži je posao finansijskog odbora, koji ne može dovršiti svog posla, dok ne srede račune svi ostali odbori. Zato su i preuranjene vesti o čistoj dobiti sleta. No jedno je sigurno, da je slet aktivan. Veliku muku muči gospodarski odbor, koji broji 455 braće i sestara. Toga je odbora za vreme sleta bila zadaca, da zbrine sve sprave, mobilijar za kancelarije i lože, prevoz prtljage sa stanice i na stanicu, nadzor nad sletištem, nadzor protiv lihvarjenja, opskrbu pitkom vodom, službu na železničkim stanicama, auto promet i brigu za izgubljene i nađene stvari. Razumije se samo sobom da je glavnu brigu snašao tehnički odbor. I on do sada još nije sredio sav svoj materijal, ali se za sada znade, da je u povorci sudelovalo 49.085 osoba. Od toga: članova 35.450, članica 10.373, jahaća 700, barjaka 640, muzika 58. U povorci naraštaja bilo je 15.960 osoba. Zanimivi su podaci nastambenog odbora. Iz njegovog referata razabire se, da je odbor spremio 3000 stanova za privatnu nastambu, a ukonačio je: 1.) kod srednjoškolskog dana 8623 učesnika; 2.) u danima naraštaja 31.362 osobe i 3.) u glavnim sletskim danima 82.385 osoba. Doista brojka kojoj se s obzirom na provedbu same organizacije moraš zadiviti. Zdravstveni odbor imao je prilično posla. Njegov izveštaj veli, da je prvu pomoć tražilo 10.124 osoba. Od toga 3989 članova i 6.135 članica. Ozleđenih bilo je 2009, a od toga samo 32 slučaja, koja su tražila prevoz u bolnicu. Stalnu službu vršilo je 93 lekara sa 580 pomoćnih sila. Železnički odbor zbrinuo je prevoz, pa je sračunano, da je dopremljeno i otpremljeno 34.510 učesnika sleta naraštaja i 105.200 učesnika glavnih sletskih dana. Za naraštajske dane upotrebilo se 39, a za glavne sletske dane 87 posebnih vozova. Električni tramvaj prebacio je u glavnim sletskim danima 727.923 osobe.

ab.

Brat dr. Karlo Heller «padesátnik». Konačno i brat dr. Karlo Heller doživio je da broji pol veka svoje dobe. «Padesátnikom» je postao baš kada je bilo dovršeno sletsko delo, kome je on bio inicijatorom, kao i kod prvih triju sletova. Brat Heller našao se u sokolskim redovima u svojoj mladenačkoj dobi, pa je uvek najvećim oduševljenjem radio za Sokolstvo. U višehradskom društvu bio je prednjakom pa onda podstarešinom, a konačno starešinom. U svome radu pokazivao je neizrecivu volju, pa je i svako po njemu započeto delo uspelo. Dugi niz godina obnašao je čast tajnika ČOS, a sada je zamenikom starešine. Proslavio se i svojim člancima, kojih imade sijaset rasejanih po raznim sokolskim i dnevnim listovima. No nije sada vreme, da se piše o njegovim delima, jer zato se traži više sprema i vremena, a i on, kako je skroman, ne bi baš bio obradovan. No zato ipak u kolo čestitara priključujemo se i mi, kličuć mu naš bratski «Zdravo!»

ab.

Tri nove knjige. Naklada ČOS izdala je tri knjige, koje nam poslala na ogled: 10. svezak Tyršovog zbornika, *Raznolikosti i Slovačko Sokolstvo u Americi*. Kako čitamo u «Vestniku Sokolskom» osim ovih knjiga izašlo ih još nekoliko. Među njima: Jindrich Fügner, *Memoiri i uspomena na mog oca*, napisala Renata Tyršova, II. dio; dalje prvi svezak *Spomenice VIII. svesokolskog sleta u Pragu 1926.* 16. svezak zbirke sokolskih predavanja, u kojem donaha br. Mašek: «Naraštaj, nada države i jamstvo dobrog raz-

vitka sokolskih društava». — Česka sokolska literatura silno napreduje, što je znakom, da česko Sokolstvo marljivo posuže za duševnom hranom, čime se mi, na žalost, ne možemo pohvaliti. Zato se i kod nas nitko ne usuđuje da izda svoje literarne stvari, jer je u bojazni, da će pretrpiti veliku štetu, kako su to do sada doživili gotovi svi pisci. Jugoslovenska Sokolska Matica imade u tom pogledu najžalosnije iskustvo. Bajželj.

Tyršovo političko delovanje i njegova politička načela. Deseti svezak Tyršovog zbornika donša pod ovim naslovom raspravu br. Venceslava Havlička. Vidi se, da česko Sokolstvo ide za time, da u tančine upozna život i rad svoga osnivača dra. M. Tyrša. U tu svrhu izdaje naklada ČOS Tyršovu monografiju, koja će sadržavati sva njegova dela u raznim strukama u kojima je Tyrš saradivao. Deseti svezak posvećen je Tyrševom političkom radu i načelima, koje je Tyrš ispovedao u svome političkome životu. Zato je i knjiga razdelena u tri dela. U prvom delu, pod naslovom «Tyršov politički rad», obrađuje pisac česku politiku u doba Tyrša, njegovu kandidaturu u česki zemaljski sabor i bečki parlamenat, tok izbora, Tyrš kao propali kandidat, dolazak austrijskog cara u Prag, delovanje društva Slavenska Lipa, Tyrš izabran poslanikom, sokolski nastupi u vezi sa političkim životom, razdor između mladočeskkih i staročeskkih poslanika i t. d. Iz rasprave se jasno razabire čitava politička istorija českog naroda od god. 1859 do 1884. te političko delovanje Tyrša u ovoj dobi, nadalje upliv politike na Sokolstvo i obratno. U raspravu su uneseni vrlo zanimivi politički događaji, koji su karakteristični za mišljenje českog naroda u toj dobi. U drugom delu objašnjava pisac Tyršova sokolska načela. Tyrš se nije sam silio u politiku, već je na poziv naroda počeo politički raditi i kod toga pokušavao uvesti u politiku smisao za disciplinu. Tyršovi nazori o sveslavenstvu i značenju slavenskih naroda u evropskoj politici, o odnosu Sokolstva do politike i t. d. vrlo su lepo objašnjeni u drugom delu rasprave, a i za nas poučni, jer nam pokazuju u koliko je Tyrš smatrao korisnim da Sokolstvo ulazi u politiku. Treći dio rasprave sadržaje neke Tyršove političke govore.

Miroslav Kavalir: Růžností se 215 obrázky Jiřího Waly. Cena Kč 12. Krasna knjižica za sokolske prednjake. Sadržaje veliki broj vežbi za raznolikosti, koje su vrlo shvatljivo opisane, a osim toga objašnjene sa silhuetnim slikama, što omogućuje, da ovu knjigu može rabiti svaki prednjak bez razlike. Knjiga se deli u četiri glave, i to u prvom delu vežbe, koje u glavnom zaposljuje noge: čučanj, gibanje nogu, poskoci, izmena stoja i položaja te preskoci. U drugom delu iznesene su vežbe za mišičje na leđima, ramenima i šiji: razni predkloni u sedu, kleku i ležaju, zakloni, ležeći potpori i t. d. Treći deo sadržaje vežbe trbušnog mišičja, dok su u četvrtom delu opisane vežbe za ostalo mišičje, kao gibanja laktovima, zasunci trupom, odkloni, kruženja trupom, premeti. Zbirka vežbi je obilata, a uvodno daje pisac metodične upute.

Karol Bima: Slovenské Sokolstvo u Amerike. To je malena knjižica u kojoj pisac na slovačkom jeziku opisuje život slovačkog Sokolstva u Americi i to kako pre, tako i iza svetskog rata. Ovakove vrsti pisanja lepo podupiru međusobno upoznavanje između českoslovačkog Sokolstva u domovini i onog u Americi. Iz čitave rasprave lepo se razabire i historijat slovačkog Sokolstva u Americi.

IZ RUSKOG SOKOLSTVA.

Poziv ruskog Sokolstva svima Rusima u inostranstvu. Za vreme svesokolskog sleta u Pragu održao se III. zbor delegata Saveza ruskog Sokolstva u inostranstvu. Sa ovog zbora bio je izdan proglas na sve Ruse van domovine, kojeg evo i mi donášamo u celosti: «U dane svesokolskog sleta u Pragu, u dane velike slavenske proslave zdravih snaga zapadno-slavenskih naroda, rusko Sokolstvo u inostranstvu obraća se svima Rusima ovim rečima: U

životu, bratskih nam po krvi, zapadno-slavenskih naroda, mi vidimo, da se njihove istorije državnog ustrojstva sve uže vežu sa istorijom njihovih pokreta. Sokolstvo, kao čista slavenska organizacija, stavlja u zadaću harmonički razvoj duševnih i telesnih snaga celokupnog naroda. Dakle se javlja ne samo kao gimnastička nego i kao narodna organizacija, koja stoji van stranaka i klasa. Sokolstvo ne steže politička i druga uverenja svojih članova, prepušta ovo slobodnoj savesti svakog; Sokolstvo čak podertava neobhodnost svakom građaninu, da ima svoja čvrsta ubedenja. Ipak ova ubedenja ne smeju da budu protivurečja čiste nacionalne ideje, koja bi bila na štetu interesa same nacije. Za Sokolstvo su, naravno, neprihvatljivi ljudi, koji ne priznaju ove osnovne principe, ili koji se podređuju interesima posebnih klasa. Rusko Sokolstvo također ne pita za stranačku pripadnost svojih članova, ono samo pita: «Voliš li Ti svoju otačbinu Rusiju i jesi li pripravan žrtvovati se za njezin preporod i sreću ruskog naroda?» Rusko Sokolstvo, dok se u inostranstvu preporuča u redovima Saveza slavenskog Sokolstva, koji broji blizu jednog milijuna organiziranih Slavena Sokola, javlja se kao jezgra budućeg Sokolstva velikog ruskog naroda. Ono je dužno da koncentrira oko sebe aktivne elemente ruske demokratske javnosti, da ih sakuplja u jedinstvo i vaspituje kod njih pripravnost razumnog postignuća slobode i sreće svoje otačbine. Sokolstvo, dok je onemogućeno da se osloni na široke slojeve ruskog naroda, dužno je poraditi u boljim, živim snagama ruske emigracije. Ruska emigracija u svom mnoštvu traži put van stranačkih nesuglasica i sporova. Oseća se potreba jedinog nacionalnog ruskog pokreta. Ovaj se prirodno može ostvariti u ruskom Sokolstvu. Pamтите geslo utemelitelja Sokolstva Miroslava Tyrša: «ni koristoljubja, ni slave». Rusko Sokolstvo nimalo ne pretenduje na vodstvo ovog pokreta, ono samo ukazuje na puteve, kojim treba poći. Njegovim vodama mogu postati i postati će bolji i jači, koje će izneti sam život. Rusko Sokolstvo raditi će na dizanju svojih članova, a uporedno time na sačuvanju ruskog imena. Do časa oslobođenja domovine neka zdravi deo ruske emigracije odbaci sporove i bude svestan svoje dužnosti pred otačbinom. Neka stupa u sokolske redove, gde će se spremiti za one velike zadaće, koje već dolaze. Na zdar! Zdravo!»

Savez ruskog Sokolstva, Praha III, Tyršov dom.

IZ INOSTRANIH TELOVEŽBENIH ORGANIZACIJA.

Švicarske žene i telovežba. Možda nigde se ne piše tako oduševljeno o telesnom vaspitanju žena i devojaka, kako je to u Švicarskoj. I doista nigde nije interes žena i devojaka do telovežbe tako velik kao u Švicarskoj. Dokazom su tome njihovi gimnastički nastupi, gde je upravo napadno veliki broj vežbačica. U švicarskih žena osobit je smisao za ritmičke vežbe, pa onda za pojedine panoge lagane atletike i športa, od kojih najradje gaje: plivanje, veslanje, lavn-tenis, sklizanje, ski i planinarstvo.

O odgoju tela nedavno je predavao poznati stručnjak higijene profesor Samberger. U svome dragocenom predavanju temeljem iskustva izložio je kako telovežba imade jak upliv na pluća i sve organe disanja. U sledstvenom izvađanju dokazao je, da je protiv tuberkuloze vrlo povoljno sredstvo baš telovežba, jer ona ojačava organe disanja. Zato naročito preporuča telovežbu za mladež i to kao osobito higijenske panoge: igre na slobodnom vazduhu, trčanje na kratke daljine, plivanje, proste vežbe. Žene neka odbace sve, što im i najmanje steže telo, a odrasli muškarci neka što više vežbaju proste vežbe i promiču turistiku.

Naredni broj «Sokolskog Glasnika» izaći će uoči odborske sednice JSS.
Uredništvo.